

Heide
vertelt

236

21 juli 2024

Werkgroep gaat opnieuw een leuke “dorpsdag” organiseren!

Traditioneel is er de derde zondag van september kermis in Heide. Al vele jaren is dit ook het sein om er een echte “dorpsdag” van te maken. Dit is al zo sedert de jaren '80 en de formule houdt nog steeds stand. Vorig jaar werden de organisatoren, waarbij een nieuwe partner voor de rommelmarkt, samen geroepen om het geheel eens te bekijken en meer te gaan samenwerken. Deze samenwerking brengt mee dat er nu een aantal zaken gemeenschappelijk gaan gebeuren: *de reclame, WC's vanaf 7u 's*

morgens ter beschikking in de kerk, ganse dag aanwezigheid van een infostand en EHBO-post, betere aanduidingen op de omloop en errond, een gezamenlijke flyer voor de bewoners, animatie op de ganse omloop. Dit alles moet er voor zorgen dat het nog meer een “dorpsdag” wordt in Heide. Er werd ook een nieuwe naam gekozen: “**Kalmthoutse dorpsdag Heide**”. Later meer nieuws, noteer nu in elk geval de datum: **zondag 15 september 2024!**

De rijke geschiedenis van het bos Wolfsheuvel (Achterbroek) deel 3.

VOORGESCHIEDENIS

Vorige week kon u lezen over de familie Grauls die hun oorlogsjaren doorbrachten op het Duffelaerhof. Na de oorlog werd de schade aan het kasteel hersteld. De laatsten die het Duffelaerhof gehuurd hebben, waren de families Staes. Het waren twee families: één uit Merksem en één uit Berchem. De familie Staes uit Merksem woonde er constant, beneden in het jachthuis. De familie Staes uit Berchem verbleef tijdens de vakanties in Achterbroek. Eén van de kinderen van die familie is voormalig politicus Paul Staes. Hij wilde heel graag vertellen over zijn mooie herinneringen aan “zijn paradijs” in Achterbroek.

Prachtig uitzicht op de bliksems

Aan de achterkant van de villa liep een lange dreef die naar de bossen leidde. Vooraan was er de bloemenhof en links de groente hof. We hebben daar uren in gewroet in de brandende zon. De zitkamer was aan de kant van de weilanden. Dat vond ik de schoonste kamer. Wanneer het 's nachts onweerde dan gingen we daar zitten, want je had daar een prachtig uitzicht op de bliksems. Het was een feest voor ons wanneer we gingen hooien op het veld voor het kasteel. Het gras werd nog met de hand afgemaaid en in bussels gedraaid. Nadien werd het op de hooiwagen gestoken. 's Nachts kwamen de stropers en smokkelaars van over de grens. Ze kwamen langs ons domein. 's Morgens konden we hun spoor volgen en zien hoe ze gegaan waren. De keuken was enorm groot. Ze was helemaal bezet met prachtige tegeltjes. In een met struikgewas dicht beboste plek hebben we ooit nog het graf gevonden van een Duitse soldaat. Niemand wist dat die daar begraven

lag. Aan de hoofdingang stonden rijen rododendrons waarlangs we naar buiten reden. Daar vonden we in het zand zwarte ronde kruitresten. Het was munitie die de soldaten hadden achtergelaten. Het lag er vol van. We legden die achter elkaar en staken deze dan aan. Als je dan verder ging, kwam je bij de boomgaard waar meer dan 100 verschillende soorten fruit groeiden, een heel seizoen lang. De lekkerste soorten die je nu bijna niet meer kan vinden. Daarachter kwam je aan de vijvers. Sus Pacquee

was de boswachter. In de vijver die tot ons domein behoorde zat heel wat vis, maar daar visten we veel minder omdat het daar mocht. Wij gingen vissen waar het niet mocht, dat was spannender. We hadden dan een soort uitdagingswedstrijd. We staken rietstengels in het water, en gingen dan aan de overkant van het water zitten. Als Sus dan toekwam, dacht hij dat we aan het vissen waren en sloop hij tussen het gras onze richting uit. Als hij dan vaststelde dat het alleen een rietstengel was, schoten wij aan de overkant in de lach. Sus vloekte alles bij elkaar, en ging dan reclameren bij ons vader. In 1957 besloot de Boerenbond het huurcontract niet meer te verlengen. Daarna heeft het nog even geduurd voor de kasteelvilla werd afgebroken. Onder meer omdat één van hun ingenieurs een nieuwe woonst wilde bouwen en hij zijn oog had

laten vallen op een aantal materialen uit het Duffelaerhof, zoals de monumentale trapzaal. Het kasteel werd afgebroken in 1962 met het excuus om er een proefterrein voor de kweek van veedieren te maken. Daar is nooit iets van gekomen. Mijn heiligdom was weg, maar ik heb er wel een onvergelijkbare, fantastische jeugd gehad. Ik heb er leren zwemmen: wij doken elke dag het water in, zoals echte waterratten. Er werden jaarlijks dorpsfeesten georganiseerd tijdens de periode waarin wij er woonden. De speeltuigen (een grote schuifaf en zo) stonden op de heuvel opgesteld. Wij vonden dat uiteraard geweldig. De Duffelaer was een paradijs voor wie er oog en oor naar had. Alles straalde sfeer en respect uit. Ik heb me later nergens nog zo "thuis gevoeld". We vonden trouwens ook nog informatie over één van de dorpsfeesten waar de heer Staes het over had. Op 14 augustus 1955 vond er een groot verbroederingsfeest plaats op het kasteel den Duffelaer. Men startte om 13.30 u met het Lof:

deelnemers verplichtend aanwezig te zijn (liefst in wit hemd), gevolgd door een “optocht naar het kasteel met versierde fietsen, ook de jongens”. Om 14 u ging dan het echte verbroederingsfeest van start. Het domein was kleurrijk versierd en er werd gestreden voor de ereplaatsen in de atletiek en de volksspelen. Ook de ruiters, de handboog en de duivenbond waren van de partij. De juryleden van dienst: Karel Leysens, Jos Van Riet, Jos Ribbens, Jos Nelen en Jaak Van Hooydonk. 's Avonds was er nog een openluchtprogramma met opvoeringen van verschillende organisaties: de BJB, de studentinnen, de voetbalafdeling, de toneelkring, zanger en zangeres Jaak en Maria Verresen terwijl Jos Van Riet en Alfons Ribbens zorgden voor de bindteksten.

De medaillewinnaars van dat jaar:

Discipline	Goud	Zilver	Brons
BJB Ruiters hindernissenparcours	Francken Karel	Sanders Frans	Nuyten Karel
Valiezenkoers (meisjes)	Jacobs Eliza	Konings Maria	Jacobs Josepha
100 m horden	Ribbens Gaston	Peeters Achiel	Van Meer Jan
Duivenvlucht	Dictus Jan	Neys Jaak	Peeters Achiel
Hanenpakken (meisjes)	Van Thillo Julia	Van Den Broeck Jeanne	
1000 m lopen	Van Meer Jan	Van Dijck Louis	Peeters Achiel
Koordtrekken	Witgoor-Heiken	Wuustwezelsesteenweg	
Schiëting handboog	De Kooning Pieter Van Campen René	Neys Petrus Voorbegt Jan	Van Thillo Felix Van Thillo Cyriel
Hoogspringen	Smeulders Jozef	Peeters Achiel	Van Dijck Louis, Van Meer Jan, Ribbens Robert, Van Thillo Cyriel (ex aequo)
Lepelkoers	Van de Keybus Eliza	Vissers Anna	Jacobs Elisa
100 m vlak	Ribbens Gaston	Peeters Achiel	Jacobs Louis
Schoenenrapen	Jacobs Elisa	Van De Keybus Eliza	Van Den Bergh Louisa
Stoelrijden	Van Meer Jan	Ribbens Gaston	Ribbens Robert
Velokoers	Van Meer Jan	Ribbens Robert	Ribbens Gaston

(Bijdrage van Ann Francken, volgende week: het boskapelletje)

Meer dan 50 jaar voetbal op sportcentrum Zwarte Hond!

Op zaterdag 1 juni 1985 had de officiële opening plaats van het “sportcentrum Zwarte Hond” aan de Heikantstraat. Het voetbalveld was er al langer in gebruik, maar werd toen wat verder naar achter gelegd om vooraan een degelijke parking en vier tennisvelden aan te leggen. Die dag werd door het gemeentebestuur de officiële huldiging voorzien. Pionier van het voetbalveld Zwarte Hond was Herman Mariën, cafébaas van het café Zwarte Hond. De Zwarte Hond was het café in de Beauvoislaan, het gebouw

waar nu taverne-restaurant Den Bosduin is gevestigd. Herman Mariën huurde een weiland van de familie Willemen en maakte er een voetbalplein van. Parkeren kon op het weiland vooraan tegen de straat en de stallingen deden dienst als kleedplaats en cafetaria. Zo was het eind de jaren '70. Op het ogenblik dat de familie, na overlijden van vader Willemen, besloot om de boerderij met het omliggende weiland te verkopen werd de gemeente betrokken. Het gemeentebestuur kocht de boerderij en het weiland kort

nadien. In die periode waren er nog heel wat "vriendenclubs" (caféploegen noemde men dit vooral), zo was de aankoop hiervan een verantwoorde uitgave voor de gemeente. Het was het begin van de bloei van sportcentrum Zwarte Hond. Mondjesmaat werd de boerderij gerenoveerd tot een cafetaria, werden er aparte kleedkamers gebouwd en veranderde het weiland (waar voorheen al voetbal werd gespeeld) in een echt voetbalveld. Een groots opgezette opening gaf er luister aan. Het was een tornooi met als ploegen: 't Loodgieterke uit Achterbroek, Landelijke gilde Kalmthout, FC 't Centrum uit Heide, De Kalmthoutse Rode Duivels, Vriendenclub Achterbroek, De Blauwe korenbloem uit Heide, Landelijke gilde B en Gepeka (de ploeg van het gemeentepersoneel van Kalmthout). Al deze ploegen hadden eerder al wedstrijden gespeeld volgens loting zodat op 1 juni de finaledag doorging. De Blauwe Korenbloem won het tornooi met 1-0 van de Rode Duivels, het Loodgieterke werd de verdienstelijke derde. Na de finalewedstrijd werd er nog een gelegenhedswedstrijd gespeeld tussen een ploeg samengesteld uit politici en de gemeenteraad, zij speelden tegen de gemeentewerklieden. De periode die hierna volgde zorgde telkens, vooral in het weekend, voor veel ambiance. Ook de cafetaria, met Jan Van Engeland en zijn toenmalige echtgenote Marianne achter de toog, beleefde hoogdagen. Ondertussen zijn we meer dan 50 jaar later en wordt er nog altijd voetbal gespeeld op Zwarte Hond, ondertussen op twee verschillende voetbalvelden. Maar daar is het niet bij gebleven, de Kalmthoutse tennisclub bouwde het tennis, en later het padel, verder uit en zorgde zo voor een nog groter sportgebeuren. Ondertussen ging het wel een beetje bergaf met het voetbal (caféploegen zijn veelal verdwenen) en waren er de laatste jaren heel wat problemen met het uitbaten van de kantine. Ondertussen smeedt de gemeente plannen om het sportcentrum Zwarte Hond op te waarderen! *(de bijgaande foto publiceerden we al eerder in Heide vertelt, het is een foto van de opening van het voetbalveld door de cafébaas van Zwarte Hond, jaartal niet gekend. De voetballers werden onder begeleiding van de harmonie Bos en Hei naar het voetbalveld gebracht. Let ook op de staat van het veld met een grote plas voor de keeper zijn neus, dat kon allemaal in de jaren '70)*

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: Kastoorverver (27)

Een kastoorverver (maker) werkte met beverhaar waarvan een hoed geheel of gedeeltelijk van gemaakt werd. Deze hoeden werden meestal zwart geverfd. Kastoor is de oud-Nederlandse benaming voor beverhaar, voor het vilt dat van beverhaar gemaakt wordt en voor een kastoorhoed die daar weer van

gemaakt wordt. Vilt van beverhaar was goed bestand tegen water en daardoor geschikt om te gebruiken voor hoeden die tegen regen moesten kunnen. De eerste hoge hoeden uit de 16e eeuw waren van een heel ander slag. Het materiaal dat voor deze eerste generatie hoge hoeden werd gebruikt was vilt gemaakt uit beverbont. Aangezien de Latijnse naam voor de bever Castor Fiber is werden de hoeden Kastoren genoemd. Veel meer dan tegenwoordig besteedden mannen hun tijd in de buitenlucht, waardoor hun hoed goed bestand moest zijn tegen alle natte elementen van het weer. Het belangrijkste aan een goede hoed was dat hij zacht aanvoelt, door overmatige lijm niet te hard is, geen water opzuigt en daarnaast schoon en duurzaam zwart is. De waterdichte eigenschappen van beverpels waren ideaal voor het maken van dergelijke stijlvolle hoeden. Er is niet heel veel bekend over de samenstelling van een Kastoor-hoed. Het weinige dat ik heb kunnen vinden komt uit het boek "volledige verhandeling der manufacturen en fabrieken" door Johan Hendrik Gottlob van Usti uit 1782. Het blijkt dat er hoeden bestonden die geheel uit bevervilt waren

gemaakt, maar dat het maken van dergelijke hoeden een hele toer was omdat je niet zomaar van beverhaar vilt kon maken. De hoeden van de staalmeesters waren van kastoor, zoals op het schilderij van Rembrandt te zien. De Hollandse man draagt aan het begin van de 17e eeuw een knielange pofbroek. Hij draagt een 'kastoor' op zijn hoofd. Dit is een hoed van beverhaar. De band van de hoed was van zilver en werd versierd met edelstenen.

(bijdrage van Paul Witters)

Buurtkoffie in Dennendael!

Tijdens de buurtkoffie in Dennendael op dinsdag 23 juli wil men weer te weten komen over de zorg- en kampeerboerderij "De Rommeshoef". De directie van deze instelling is er te gast om meer informatie te geven over het project. Aan de hand van een presentatie kan je kennis maken met alle activiteiten die te beleven zijn op deze boerderij in Essen. Tevens zullen er heerlijke proevertjes zijn van de huisgemaakte producten van de boerderij. Iedereen is van harte welkom vanaf 14u in het Ernest Albert kunsthuis, Hortentiadreef 31. Zoals altijd zal de koffie of thee klaarstaan!

Vandaag vieren we de Nationale feestdag!

Vandaag vieren we onze Nationale feestdag. Iedereen een vrije dag, het defilé in Brussel en hier en daar wat feestelijkheden. Toch is dit heel anders dan bij onze Noorderburen waar "Koningsdag" symbool staat voor feesten in het hele land met de grote betrokkenheid van de bevolking. Bij ons, "Belgen", is deze betrokkenheid heel wat minder! Terwijl we wachten op een nieuwe regering wordt deze dag ook een beetje het afscheid van de oude coalitie en blijft het uitkijken naar wat de komende maanden gaan brengen op politiek vlak!

De jury is er al klaar voor!

Je moet op vrijdag 2 augustus zelf maar eens een kijkje komen nemen en de mooi uitgedoste jury komen bewonderen tijdens de retro-koers in Heide. Onder leiding van Paul Lion zullen alle deelnemers aan de retro-koers door de jury worden gecontroleerd. Zijn hun fietsen in orde (moet retro-fiets zijn), dragen ze retro-wielerkledij, zijn de benen behandeld (mogen niet geschoren zijn)? Na een strenge controle zal de pastoor de renners zegenen en kan de wedstrijd om 17u45 van

start gaan. Het is een uniek moment dat je niet mag missen! Vanaf 17u is de jury aanwezig ter hoogte van de kerk!

(foto van de jury in 2023: veldwachter Ludwig Haes, broeder Pere total Hugo Van den Camp, moeder overste Karin Dekeulener, baron René Dekeulener, Pastoor Albert De Maeyer, de vrouw van de burgemeester Nicole Maas en de burgemeester Paul Lion. In 2024 behoudt de organisatie we een zelfde samenstelling van de jury)

De doopkapel van de kerk te Heide. afl.1

Van doopkapel tot "bergkot" en nadien bidkapel!

Doopkapel 3.1.2006, Foto L.Gorissen

De recente omvorming van de parochiekerk Sint Jozef van Heide tot "Kerktheater", heeft alvast één voordeel gehad: de oude mooie doopkapel, die jarenlang tot een echt bergkot vervallen was, werd opgewaardeerd tot bidkapel. Bij het binnentreden van de St.-Jozefkerk te Heide, heeft men rechts van het portaal een, met een dubbele deur, afgesloten ruimte. Na zich er omgekleed te hebben, vertrok de celebrant vandaar op zondag gedurende vele jaren, om langs de midden gang op te gaan naar het altaar voor de Eucharistieviering. Helaas was die kamer na vele jaren een bergruimte geworden, wat dus recent gelukkig verholpen werd, zodat het nu een stemmige bidkapel werd, en toch weer een beetje

aansluit bij zijn oorspronkelijke bestemming.

De oorspronkelijke doopkapel en doopvond

Oorspronkelijk was het de Doopkapel. Vanuit het rechter zijportaal had men, zoals nu opnieuw, rechtstreeks toegang via een deur. Zo moest de dopeling de kerk niet in – om gedoopt te worden – om dan pas daarna als Christen de kerk binnen te komen. Van uit de kerk kwam men er binnen op gelijke vloer hoogte. Tegenover die toegang zijn er twee kleine raampjes in de voorgevel, kant kerkplein. Symbolisch daalde men dan links onder een boog, met twee treden af naar de eigenlijke Doopkapel, waar centraal de doopvond stond. Het was een geschenk van notaris Gheysen dat 4.400 Fr. gekost had. Bij de aanpassingswerken na Vaticanum II (1962-65) werd zij overgebracht naar een nieuwe standplaats, in de huidige doopkapel. Tegen de linkermuur stond een verwarmingsradiator. Bij de inwijding van de kerk (14.5.1935) werd in de

fotoalbums die toen gemaakt werden ook een architectuurfoto van de Doopkapel opgenomen. Van die foto werd ook een postkaart gemaakt, met opschrift: “*St Joseph: Heide (Calmphout)*”.

Doopkapel mei 1935 architectuur-foto uit Fotoalbum architect L. De Vooght

1935, postkaart van foto ex Fotoalbum architect De Vooght

Zij tonen ons een lege doopkapel met enkel de vaststaande doopvond centraal, en dient om de architectuur onder de aandacht te brengen. Uiteraard werd de doopkapel aangekleed met een schilderij, beelden, kruis, bidstoelen enz.

Processiekruis, bidstoelen en H. Benedictusbeeld

Zicht op de aankleding van de oorspronkelijke doopkapel

In de hoek Max Temmermanlaan en kerkplein, stond het processiekruis. Bovenaan de treden, stonden in het inkomgedeelte, drie zwart houten bidstoelen, waarvan twee met gedraaide (geknobbelde) opgaande stijlen en lichtjes uiteen gaande, eveneens gedraaide poten, zonder sporten. Onder de met fluweel beklede armsteun hing een gebedenboekbakje. Ook de zitting had een fluwelen bekleding. In de achterste leuning was een cirkel, de wereldbol symboliserende, met kruis, ingewerkt. Achter de stoelen stond nog een bankje met geknobbeld poten. In de hoek kant kerkplein en tegen de eigenlijke Doopkapel zelf, stond een beeld van de H. Benedictus, van Nursia (480-547), de bekende ordestichter. Hij is bebaard en is gekleed in het kloosterabijt, heeft de abtsstaf in de linkerhand en een boek in de rechter. Aan zijn voeten staat de raaf met stuk brood in de bek. Volgens zijn hagiografie pikte de raaf een vergiftigd brood voordat hij er van kon eten. In vergadering van zondag

1937 Beeld H. Bernardus,

4.4.1937 besloot de Kerkfabriekraad een beeld van de H. Benedictus dat aan de kerk geschonken zou worden, “*in dank te aanvaarden op voorwaarde dat de gever geen bepalingen eischt voor de plaatsing van het beeld in de kerk*”. Aanvankelijk stond het in de hoek naast het St. Antoniusaltaar. Na de verhuizing van de Doopkapel, bevond het zich in 1970 in het “*De Preter museum*”. Toen dat sloot – verdween het eveneens.

(Bijdrage van Lieven Gorissen)

Vakantie in Heide!

Het is heel wat minder de laatste jaren maar Heide was tussen WO I en WO II, en ook nog wel daarna, een leuke plek om op vakantie te komen en er vooral van de natuur te genieten. De vele hotels die er in die periode waren zijn hiervan de stille getuigen. De laatste jaren trekt Kalmthout vooral “dagjesmensen” aan om er de natuur te verkennen, te fietsen, het Arboretum te bezoeken en nog zo veel meer. Aan de hand van enkele vakantiefoto's geven we de vakantiesfeer van weleer in ons dorp mee!

“Heide vertelt” is een digitaal krantje. Verschijnt wekelijks op zondagmorgen.

Redactie: Louis van den Buijs, Heidestatiestraat 58/bus1, 2920 Kalmthout. (0477/22.24.81).

Redactieadres: vandenbuijslouis@gmail.com

Eerder verschenen krantjes zijn te raadplegen via de website www.binkalmthout.be

